

Mødet den 12. Februar 1920.

Fraværende: N. Joh. Laursen, Møller, Olesen, Vald. Petersen og Simonsen.

I Mødet deltog Havneingeniør **V e d e l** og Medlem af Havneudvalget, Grosserer **K a m p m a n n**.

1. (J. Nr. 596—1919). **Indenrigsministeriets Samtykke til Udskrivning af et 5te Kvartals Skat.**
Toges til Efterretning.
2. Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekon-**
ter med:
  - a. (J. Nr. 22²⁶—1919). Tømrerm. P. Chr. Pedersen.
  - b. (J. Nr. 22²⁷—1919). Samme.
  - c. (J. Nr. 22²⁸—1919). Samme.
  - d. (J. Nr. 22²⁷—1919). Kontorbestyrer Falk.
Toges til Efterretning.
3. (J. Nr. 326—1919). Skrivelse fra Indenrigsministe-
riet, hvori fastsættes, at **Nedrivning af Bygninger**
med Beboelseslejligheder i Aarhus Købstad kun
maa ske efter særlig Tilladelse fra Byraadet.
Toges til Efterretning.
4. (J. Nr. 377—1919). Skrivelse fra Aarhus Stiftamt
om, at **C. T. L. Henning og N. Pedersen er autori-**
serede til at foretage Udpanthninger under Politime-
sterens Ansvar i Henhold til Retsplejelovens § 600.
Toges til Efterretning.
5. (J. Nr. 145—1919). **Licitation over Smedearbejde**
til Læssøsgades Skole og Overlærerboligen ved
samme.

Skoleudvalget indstiller at overdrage Arbejdet med Smedejernsgelændere og Fodskraberister ved Skolebygningen til Ingeniør Knudsen & Tingskou for en Sum af 7438 Kr. og ved Overlærerboligen til Smedemester R. Nielsen for en Sum af 450 Kr.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 145—1919). **Licitation over Inventar til Læssøesgades Skole.**

Fra Skoleudvalget forelæa Indstilling om at overdrage Arbejdet til følgende:

a. Skoleborde til Klasseværelserne:

A/S Skandinavisk Møbelværk,
Holbæk for 46244 Kr.

b. Kathedre og Censorborde:

Snedkerm. Anton Jensen for 13168 Kr.

c. Skabe og Kridtkasser:

Samme for 12613 Kr.

d. Montering af Fysik og Naturhistorieklasserne:

Snedkerm. Karl Jensen for 13807,31 Kr.

e. Inventar til Sløjd- og Sangklasser samt Spisestue:

Tømrerm. Gravesen for 2847 Kr.

f. Inventar til Baderum:

Samme for 1549 Kr.

g. Inventar til Husgerningsklassen:

Samme for 4035 Kr.

h. Inventar til Læseværelser, samt Stole til Klasse-lokalerne:

Snedkerm. Chr. Jensen for 7110 Kr.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 145—1919). **Licitation over Tømrerarbejdet til Udbygningerne ved Læssøesgades Skole.**

Skoleudvalget indstiller at overdrage Arbejdet til Tømrermester Lüdemann for en Sum af 10321 Kr.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 145—1919). **Licitation over Murerarbejdet til Udbygningerne ved Læssøsgades Skole.**

Skoleudvalget indstiller at overdrage Arbejdet til Murermester J. Christensen for en Sum af 35877 Kr.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

9. (J. Nr. 58—1919). **Licitation over Støbegods til 10 Ejendomme ved Trepkaskgade, Gerlachsgade og Læssøsgade.**

Fra Byggeudvalget forelaa følgende Indstilling: Ejendom Nr. 47 og 48:

F r. W i n s l ø w for 5852 Kr.

Ejendom Nr. 49, 51, 53 og 55:

A n k e r H e e g a a r d for 8784,80 Kr.

Ejendom Nr. 50, 52 og 56:

S a m m e for 7735,80 Kr.

Ejendom Nr. 54:

F r. W i n s l ø w for 3472,60 Kr.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

- 9a. (J. Nr. 696—1919). Cirkulære af 5. Februar 1920 fra Indenrigsministeriet om, at det tillades Kommunalbestyrelserne at træffe Bestemmelse om, hvorvidt **Restaurationer o. lign. maa holde aabent til Kl. 1 Natten mellem den 10. og 11. Februar 1920.**

Tilladelsen hertil var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

10. (J. Nr. 707—1919). Henvendelse fra »Dansk Arbejde's« Aarhusafdeling om **Paalæg til Byraadets Udvalg om saa vidt muligt kun at bruge danske Frembringelser.**

F o r m a n d e n bemærkede hertil, at det var noget, man altid gjorde, forudsat at Varerne var lige saa gode og billige som andetsteds fra.

Toges til Efterretning.

11. (J. Nr. 685—1919). **Henvendelse fra Arbejderne i Flensborg til Minister Stauning.**

F o r m a n d e n henstillede at tage denne Henvendelse til Efterretning og udtalte, at alle havde fælles Samfølelse med vore Landsmænd mod Syd.

Toges til Efterretning.

12. (J. Nr. 671—1919). **Skrivelse fra den kommunale Hjælpekasse i Anledning af de af Byraadet sidst bevilgede 10000 Kr.**

F o r m a n d e n meddelte, at Skrivelsen gik ud paa, at det bevilgede Beløb paa 10000 Kr. formentlig vilde være ganske utilstrækkelig, hvis Hjælpekassen skulde støtte dem, der var udelukket af Arbejdsløshedskasserne. Taleren skulde hertil kun sige, at det maatte blive Hjælpekassens Sag, hvordan den vilde forvalte de 10000 Kr.

Toges til Efterretning.

13. (J. Nr. 710—1919). **Planer til en ny Havneudvidelse.**

Fra Havneingeniøren forelaa følgende Forslag, som var tiltraadt af Havneudvalget:

»I 1904 vedtog Byraadet Bygning af Sydhavnen, der ved dens Fuldførelse skulde tilføre Havnen en Kajlængde af 3650 m, et Vandareal af 23,4 ha og et Landareal af 33,0 ha. Havnetrafiken maalttes dengang ved en aarlig indgaaende Skibsfart paa ca. 500,000 R. T. og en aarlig ind- og udgaaende Varebevægelse paa ca. 600,000 t. Den daværende Kajlængde af 2270 m var saaledes belastet med 220 R. T. aarlig indgaaende Skibsfart pr. m og det daværende Landareal af 13,5 ha med 44000 t aarlig ind- og udgaaende Varebevægelse pr. ha. Under Hensyn til en forøget Størrelse af Skibene og udvidet Brug af mekaniske Losse- og Ladeappa-

rater har man anslaaet den udvidede Havn til at kunne akkomodere en aarlig indgaaende Skibsfart af ca. 2 Millioner R. T. og en tilsvarende ind- og udgaaende Varebevægelse, og saa stor Trafik kunde ved rolig Udvikling, som i Aarene før Krigen ikke ventes før omkring 1940.

Af Sydhavns Anlægget, der var delt i 3 Af-snit, er de to første af disse i Hovedsagen fuld-ført. Havnen disponerer derefter over en samlet Kajlængde af 4230 m, et samlet Vandareal af 26,3 ha og et samlet Landareal af 41,9 ha, tilstrækkeligt til en aarlig indgaaende Skibsbevægelse af ca. 1,4 Millioner R. T. og tilsvarende ind- og udgaaende Varebevægelse.

I nogle af Krigsaarene, særlig i 1915, og i Vaabenstilstandsaaet 1919 antog Trafiken uventet store Dimensioner, idet den indgaaende Skibsfart overskred 1 Million R. T. og den ind- og udgaaende Varebevægelse overskred 1,1 Million t. Dette i Forbindelse med Forventningen om en stærk Udvikling af Trafiken paa danske Havne efter Krigens Ophør gav Anledning til, at man ønskede undersøgt, hvorledes yderligere Udvidelser af Havnen kunde foregaa uden at foregribe noget med Hensyn til fremtidige Dispositioner eller hellere som Led i en samlet Havneplan. I 1916 fremsattes derfor i Byraadet Forslag om gennem en offentlig Konkurrence at faa fremskaffet Planer til nye Havneudvidelser eventuelt i Forbindelse med Ændringer ved det endnu ikke udførte tredje Af-snit af Sydhavnen. Af forskellige Grunde blev Sagen dengang stillet i Bero, bl. a. fordi Statsmagtens Bestemmelse med Hensyn til Hovedbanegaarden, Højbanen ved Havnen og Færgelejer endnu ikke forelaa, og fordi det, saalænge

Verdenskrigen rasede, var umuligt at have nogen Mening om Udsigterne for Fremtiden. Men efter at man var kommen nærmere en Ordning af Jernbaneforholdene, og Vaabenstilstanden i Efteraaret 1918 var traadt i Kraft, afholdtes i 1919 en Konkurrence, hvori danske, norske og svenske Ingeniører deltog. Efter Programmet ønskedes et skitseret Forslag til en fremtidig Havneudvidelse i Forbindelse med en af Statsbanerne foreslaaet Færgehavn mod Nord, idet det særlig skulde have for Øje, at de forskellige Bassiner kom til at danne en samlet Enhed, at der kunde finde en gradvis Udbygning Sted, og at der trænges til særlige Bassiner eller Plads for Skibe med brandfarlige Vædsker, for Fiskerierhvervet, for Sten- og Sandfartøjer, for Lystfartøjer og for et større Skibsbyggeri. Af de indkomne Planer fandtes ingen værdig til 1ste Præmie, men lønnedes to med 2den og en med 3die Præmie, medens 6 andre indkøbtes. Planerne tog alle Sigte paa Udvidelser af en saadan Størrelse, at de vilde være tilstrækkelige for en uoverskuelig Fremtid; men Besjlingsforholdene og Dækningen i Havnen lod en Del tilbage at ønske, for nogle af de særlige Virksomheder var anvist Pladser, der syntes mindre egnede dertil, og Mulighed for efterhaanden at bygge, hvad man trænger til og ikke væsentlig mere, syntes tildels at savnes. Da man saaledes ikke ad denne Vej fik Planer at arbejde efter, har Havneudvalget ladet nye skitserede Planer udarbejde, i hvilke der er taget Hensyn til de ved Konkurrencen fremkomne Tanker og til Ønsker fremsatte af en paa Foranledning af Udvalget af Aarhus Handelsforening m. fl. nedsat Kommission. Man er herved

gaaet ud fra, at der skal bygges videre i Hovedsagen paa de bestaaende Forhold, saa at radikale Ændringer af den nuværende Havn, saasom Fjernelsen af Ydermolen eller Drejning af Midtermolen o. desl., er udelukket som for kostbare Foranstaltninger, i Forhold til, hvad der kunde vindes derved. Og man har ved Planerne kun tilsigtet at skitzere Fremtidsmuligheder, saaledes at man paa den ene Side intet foregriber, naar man efterhaanden bygger frem, og paa den anden Side maa tage særlig Bestemmelse ved hver ny Udbygning, idet det ikke kan ventes, at en Plan — hvor vel overvejet den end maatte være — til Udvidelse saa langt ud i Fremtiden kan følges uden at undergaa væsentlige Forandringer.

To saaledes udarbejdede, alternative Skitsezforslag I og II, der viser Udvidelsesmuligheder for en meget fjern Fremtid, tillader man sig hermed at forelægge.

Et særligt Bassin for Eksportfiskeri, Sten- og Sandfartøjer og Lystfartøjer anlægges Syd for Sydhavnens Landvinding med Indsejling fra S. parallel med Kysten paa 4 m naturlig Vanddybde. Af Anlægget, der naar til udfor Dalgas Avenue, er den nærmest Strandvejen liggende Del bestemt for Lystsejlad og Kaproning med Baadebyggeri, Baadehus, Plads til Optagning paa Land af Baadene om Vinteren og Klubhus i Højde med Strandvejen. Længere ude, langs Sydhavnens nuværende Kystværn er Plads for Sten- og Sandfartøjerne med Oplagspladser umiddelbart ved Bolværk og Jernbanespor. Og paa Bassinets Østre Ydermole kan bygges Fiskerboder til Fiskens Behandling og Pakning, tilvejebringelse af Slæbesteder i Bolværket til Optag-

ning af Hyttefade og lægges Jernbanespor. Til Skovdamperne anvises Anlægsplads paa Yderenden af den fra Land udgaaende søndre Mole lige i Havnemundingen. Den samlede nyttige Bolværkslængde er 1150 m, Vandarealet i Bassin og Munding 7,6 ha og Landareal 8,4 ha.

Sydhavnens Østre Mole forlænges i fuld Bredde til 9 m Vanddybde og derefter som en smal Dækningsmole, og i Læ deraf udvides den ældre Havns Søndre Mole til en betydelig Bredde paa Størstedelen af dens Længde, idet Sydhavnprojektets yderste og næstyderste, korte Piere bortfalde med Undtagelse af den sidstes inderste Kajindfatning, mellem hvilken, den ogsaa her noget udvidede Søndre Mole og den inderste Pier, hvorefter den byggede Vestre Mole udgør en Del, der dannes et Bassin. Paa Pieren tænkes bygget Stykgodsskure med 1—5 t transportable Portalkraner eller eventuelt Silopakhuse med Kornlosningsapparater, medens der ved Bassinets Inderside bygges Silopakhuse eller Skure.

I den ældre Havn rykkes Bolværket udfor Toldkammerbygningen noget ud i Inderhavsbassinet og udvides Midtermolen 24 m ud i Nordre Havn. Ved det nye Bolværk bygges et Stykgods-Skur, og paa Midtermolen ombygges det nuværende lukkede og aabne Skur til et eventuelt to-Etages Stykgods-Skur paa 25 × 100 — 134 m med 1—5 t transportable Portalkraner.

Udenfor Norde Mole, imellem den og en Mole, der fra i Nærheden af den med en Lysbøjle afmærkede 6 m Pulle skyder sig ud imod Dækningsmolen, som danner Østre Moles Forlængelse, bygges 3 Piere, 200—300 m lange og 130—140 m brede, rettede i det ene Forslag mod S og SSO, i det andet m. SO. Nordre

Mole forkortes, ved at dens Yderende afskæres, medens den iøvrigt i det ene Forslag bibeholdes i Hovedsagen uforandret, men i det andet udvides til en Pier. For den til denne Nordhavn, den ældre Havn og Sydhavnens fælles Indsejling, tvers paa hvilken Afstanden mellem de to yderste Hoveder er 120 m, uddybes et Løb ud til 10 m Kurven, saa at Dybden ved enkelte Kajer i Havnene kan blive 10 m.

Nord for den til dette Piersystem hørende betydelige Landvinding ligger tæt ved Kysten en i Hovedsagen med den af Statsbanerne projekterede overensstemmende Færgehavn med Færgepieren udfør Østbanegaardens Remise drejet noget imod Ø., saa at Besejlingen fjerner sig mere fra at foregaa parallel med Kysten.

Nordligere end Færgehavnen er ved Kysten Plads til et større Skibsbyggeri med Tørdok, Flydedok, Byggebeddinger eller Ophalingsbeddinger o. s. v. og et Landareal paa 6,6—7,6 ha.

Og Nord for dette skyder et først gennem forskellige Knæk drejet og senere med Kysten parallelt Bassin sig ind til i Nærheden af Byens og Riis Skovs nordre Grænse og kan eventuelt forlænges yderligere mod Nord.

Den ydre Begrænsning for dette Bassin dannes i Forslag I af en betydelig Landvinding, i Forslag II af en Mole. Et til brandfarlige Varer i Almindelighed bestemt Petroleumsbassin med egen Indsejling finder Plads i Forslag I paa denne Landvinding, men i Forslag II paa Landvindingen, der danner den ydre Begrænsning for Færgehavnen, og hvori der i Forslag I er tilvejebragt et Bassin til andet Brug med samme Indsejling som til Færgehavnen, Skibsbyggeriet og det med Kysten parallelle Bassin. Petro-

leumshavnen, der ligger paa 5—6 m eller 7—8 m naturlig Vanddybde, henholdsvis i Forslag I og Forslag II, og er beregnet paa en Vanddybde af indtil 9 m, besejles gennem en til 9 m Kurven ført Rende i Læ af en i nordøstlig Retning udskydende, smal Dækningsmole og gennem en mellem to korte Indsnævringsmoler dannet 50 m bred Munding. Den har en Kajlængde af ca. 650 m, et Vandareal af ca. 3,6 ha og et af en Hegnsmur indesluttet Landareal af 4,5—7,3 ha.

Det vil ses, at der i begge Forslagene er en fælles Indsejling for Sydhavnen, den ældre Havn og den nye Nordhavn, en fælles Indsejling for Færgehavnen, Skibsbyggeriet og Kystbassinet, en særlig Indsejling for Petroleumshavnen og en særlig Indsejling for Baadehavnen. For disse 4 Indsejlinger er Udsejlingsretningen og Retningen for fuldstændig Dækning (Molehoved til Molehoved) henholdsvis N. 62° & 65° Ø. og N. 83° og 85° Ø., Ø. 10° S. og Ø. 34° S., N. 30° & 63° Ø. og N. 44° & 77° Ø. samt Ø. 84° S. og Ø. 64° S. Da Retningen til Molshoved er ret Ø. og til Sletterhage Ø. 25° S., er der for Hovedindsejlingen og Indsejlingen til Petroleumshavnen Dækning af Molshoved, medens der for Færgehavnens Indsejling savnes fuld Dækning deraf eller af Sletterhage, hvilket dog opvejes ved indre Dækningsværker, og Baadehavnens Indsejling dækkes af Kysten mod Syd (Ballehagen). Besejlingen foregaar S. om Ryes Flak undt. for Petroleumshavnen i Forslag I, hvor den naturligt foregaar N. om Flakket (jvnf. Søkort I B og II B).

For Vejforbindelsen mellem Havnearealerne N. for Færgehavnen og Byen er en Dobbelt-

rampe ført op til en Bro over Østbanens Hovedspor udfor Skibsbyggeriet og en Enkeltrampe derfra ført ned til den af Kommunen projekterede Vej langs med Østbanen. Og for Jernbanetrafikken er Rangerriste anbragte langs Kysten N. for Dobbelt rampen, paa Arealet S. for Færgeanlægget og paa Inderenden af den udvidede Søndre Mole. Højbanen mellem Østbanegaarden og Hovedbanegaarden er bibeholdt som af Statsbanerne projekteret undtagen mod Syd, hvor den er ført over Aaen imellem Mindebroen og Dynkarkbroen, i Stedet for nedenfor denne, hvorved Forholdene ved den nordlige Ende af Dampskibsbroen, særlig udfor Havnens Administrationsbygning forbedres. Forudsætningen er herved, at Statsbanerne ved nærmere Undersøgelse finder det gørligt, og at Expropriationen af de Ejendomme, det bliver nødvendigt at sikre sig hertil ikke bliver saa uforholdsmæssigt dyrere, end hvad der efter Statsbanernes Projekt vilde behøves, at Gennemførelsen bliver umulig. Sønder Alle formenes at kunne sænkes saa meget, at den kan føres under Højbanen.

For at vise, hvor omfattende de foreliggende Forslag ere, skal anføres, at naar de ere fuldførte, vil Aarhus Havns Kajlængde være forøget til 12,3—14,4 km, Vandarealet til 106,5—118,0 ha og Landarealet til 123,6—141,8 ha, foruden de Kajlængder, Vandarealer og Landarealer, som hører til Petroleumshavnen og Baadehavnen samt til Statsbanernes Færgehavnsanlæg.

Ved begge Forslag er ikke alene en gradvis Udbygning mulig, men det lader sig ogsaa gøre, som Planerne I A og II A vise, at bygge Baadehavnen, en Del af Østre Moles Forlængelse og Vestre Moles og noget af Søndre Mo-

les Udvidelse, muligen noget af Nordre Moles Udvidelse og Petroleumshavnen uafhængigt af hinanden. Den sidste fordrer dog Tilvejebringelse af en Dæmning ind til Land enten som en Del af den fremtidige Opfyldning for Nordhavnen (Forslag II) eller som en midlertidig Forbindelse, der delvis atter maa fjernes, naar Kysthavnen skal anlægges (Forslag I). Ad denne Dæmning tilvejebringes Vej- og Jernbaneforbindelsen og lægges Pumpeledningen ind til Det danske Petroleumsselskabs Anlæg ved Trøjborg, indtil disse engang forlægges ud til Petroleumshavnen.«

Formanden henviste til den fra Havneingeniøren indsendte Redegørelse og erindrede om, at Byraadet i 1904 vedtog at udarbejde Planer til en ny Sydhavn. Planerne var delt i 3 Afsnit, hvoraf de 2 første skulde være færdige i 1923, men Arbejdet var forceret saa meget, at 2. Afsnit muligvis blev færdigt i indeværende Aar. Allerede i 1916 blev man klar over, at den vedtagne Udvidelse var for lille til den Trafik, der kunde ventes, og det blev derfor nødvendigt at gaa i Gang med nye Udvidelser. Man ventede imidlertid hermed, indtil man nogenlunde kunde overse, hvorledes Banespørgsmaalet blev ordnet, og i 1919 blev der saa udskrevet en ny Konkurrence, ved hvilken der indkom 31 Projekter, mest fra svenske Ingeniører. Bedømmelsesudvalget fandt imidlertid ingen af Planerne helt gode, idet de dels var for storslaaede, dels tog for lidt Hensyn til den successive Udvikling og til Byens økonomiske Forhold. Der blev derfor ikke uddelt nogen 1ste Præmie, men 2 2den Præmier og 1 3die Præmie, og foruden disse indkøbtes 6 andre Projekter. Havnekontoret havde derefter udarbejdet et Par Skitser,

væsentlig paa Grundlag af de indkomne Projekter, hvor der især var lagt Vægt paa, at Udviklingen kunde ske gradvis, eftersom det blev paakrævet. Hvis Byraadet godkendte disse Skitser, vilde Havneudvalget senere fremkomme med mere detaillerede Forslag. Havneingeniøren vilde nu forelægge de præmierede Planer og de 2 Skitser for Byraadet.

Havneingeniør V e d e l gjorde opmærksom paa, at ved Konkurrencen for 1 Aar siden stillede Havnebestyrelsen Krav om, at Planerne skulde udarbejdes saaledes, at de forskellige Bassiner kom til at danne et samlet Hele, og dernæst at Udvidelserne skulde kunne foretages gradvis, efterhaanden som der blev Brug derfor. Endvidere skulde der anbringes særlige Anlægspladser for forskellige Ting, saasom brandfarlige Varer, Fiskeri, Lystfartøjer, eventuelt Skibsbyggeri o. s. v. Desuden havde Dommerne krævet, at der saavidt muligt skulde skaffes en særlig Indsejling til Petroleumshavnen og til Lystfartøjer. — Taleren gennemgik derefter de 3 præmierede Projekter og paaviste, hvilke Fortrin og Mangler man havde fundet ved disse. Da de ikke blev fundet ganske tilfredsstillende, havde Havnekontoret udarbejdet 2 Skitser, hvor der var lagt Vægt paa at opfylde de stillede Krav og særlig paa, at Arbejdet kunde udføres gradvis, saaledes at man kunde begynde, hvor man vilde. Man havde tænkt sig et Bassin mod Syd, ved Strandvejen, til Lystbaadehavn, Sten- og Sandfartøjer, samt Eksportfiskeri. Den nuværende Østre Mole skulde forlænges omtrent til det dobbelte og ende i en smal Dækningsmole, og i Læ af denne kunde man udvide den nuværende Søndre og Vestre Mole, saa der blev mere Plads til Skure og Pakhuse. Inde i Havnen havde man tænkt sig at udvide Midtermolen, hvilket længe

havde staaet paa Dagsordenen, og endvidere skulde Bolværket ved Toldboden rykkes et Stykke ud i Havnen, saa der kunde blive Plads til et Spor og et Skur. Nord for Nordre Mole anlagdes et System af Piere, derefter kom Statsbanernes Projekt til en Færgehavn udfor Østbanegaarden og længere mod Nord Plads til Skibsbyggeri, Petroleumshavn og eventuelt Industrihavn. Taleren understregede til Slut, at der kun var Tale om Skitser, ikke færdige Planer eller Forslag; men Skitserne viste de Muligheder, man kunde have for Øje, efterhaanden som Havnen skulde udvides.

F o r m a n d e n mindede om, at der i Pressen havde lydt stærke Røster om Aarhus Havn, og det havde selvfølgelig glædet Udvalget, at Folk havde Opmærksomheden henvendt paa denne Institution. Udvalget havde forhandlet med Handelsforeningen og forskellige Importører, og der havde været nedsat et Udvalg, som havde haft Lejlighed til at fremsætte eventuelle Ønsker. Der var selvfølgelig fremført forskellige Anker, men i Hovedsagen indeholdt dette Udvalgs Indstilling de samme Tanker, som havde været fremme igennem Aarene siden 1904. Handelsforeningen havde udtalt, at man særlig burde lægge Vægt paa Forlængelsen af Østre Mole og Udvidelsen af Søndre Mole, og det var Taleren enig med Foreningen i; det gjaldt særlig om at faa Plads for den store Handel, da det var den, der gav Arbejde og bragte Penge til Byen. Derimod var Taleren ikke enig med Havneingeniøren om en Udvidelse af Nordre Mole og Midtermoløn og var heller ikke begejstret for Baadehavnen mod Syd, da den let vilde komme til at skæmme den skønne Strandvej. Udbygningen af Bolværket ved Toldboden havde staaet paa Budgettet i 3 Aar, men var bleven ud-

udskudt, fordi man ikke havde Plads nok i Havnen; nu var det imidlertid Meningen snart at gaa i Gang dermed.

Bech syntes, at denne store Sag havde faaet et lykkeligt Forløb. Det var heldigt, at Konkurrencen havde været afholdt; for selv om den ikke havde givet et direkte antaget Projekt, saa havde selvfølgelig Havnekontoret bygget paa de indkomne Arbejder. Ligeledes var det heldigt, at der havde været et Samarbejde med Handelsforeningen og andre Brugere af Havnen; men nu maatte den videre Udformning af Planerne overlades til Havnekontoret og Udvalget. Det var ogsaa det rigtigste, at Forslagene kun forelaa som Skitser, for naar Udvidelsen var tænkt igennem en meget lang Aarrække, kunde man ikke godt fastslaa alle Enkeltheder i Forvejen, da det vilde binde for meget. Taleren havde den Overbevisning, at det særlig gjaldt om at faa saa lange, lige og ubrudte Kajstrækninger som muligt, saa Havnen kunde modtage Skibe af den moderne store Type, saaledes som i Københavns Frihavn. Den projekterede Lystbaadehavn laa meget fordelagtigt; men Taleren kunde ønske, at det af æstetiske Hensyn blev alene en saadan og ikke tillige Fiskerihavn. Midtermolen havde efter Talerens Mening en forkert Retning og burde drejes mere mod Nord; det var derfor uheldigt at udvide den i dens nuværende Retning; selvfølgelig vilde en Drejning blive kostbar, men den centrale Del af Havnen vilde vinde meget derved. Hvad Petroleumshavnen angik, var det jo en Fordel, at den laa adskilt fra de andre Bassiner, men efter Forslaget vilde den dog muligvis komme til at ligge vel meget isoleret. Taleren havde aldrig troet særligt paa Fordelene ved et stort Skibsværft, og det var vist i høj Grad

Fremtidsmusik. Endelig var det meget rigtigt, at Statsbanernes Overingeniør havde været en af Dommerne, og det vilde sikkert være heldigt, om de 3 Dommere, specielt Overingeniøren, fik Lejlighed til at udtale sig om Havnekontorets Planer, især da Spørgsmaalet om Højbanens Retning stod paa Dagsordenen, og dette stod igen i nær Forbindelse med Havnespørgsmaalet.

F o r m a n d e n pointerede, at selvfølgelig havde baade Udvalget og Havnekontoret haft stort Udbytte af den afholdte Konkurrence og derigen- nem faaet deres Syn paa Forholdene meget udvidet.

C h r i s t e n s e n fandt, at de forelagte Planer viste en heldig Løsning af den Opgave, at faa en Havn for Aarhus By, og at Konkurrencen havde haft stor Betydning viste jo de præmierede Projekter. Det var en Fordel, at man ikke nu fastslog den endelige Form, idet der ved Udviklingen kunde vise sig at være Enkeltheder, som maatte ændres. Hvad Fiskerihavnen angik, vilde dog Taleren mene, at det var heldigst at have baade Exportfiskeriet og det lokale Fiskeri paa eet Sted, da de to Ting ikke let kunde adskilles, og det var mest centralt, hvis det som nu kunde blive i den gamle Havn. Muligvis vilde det paatænkte Bassin ved Strandvejen blive noget generet af Tangen. Stykgodshavnen ved Toldboden burde snarest udvides og moderniseres, og der burde anskaffes Kraner til en hurtigere Losning; ligeledes vilde det være heldigt at anskaffe Kraner til Losning af Kul, og Taleren havde haabet at faa en saadan i den nye Sydhavn, saa at Gasværket kunde spare de store Udgifter ved Transporten. Petroleumshavnen vilde muligvis komme til at ligge for afsides, hvis den skulde helt ud til Riis

Skov. Hvad Skibsværftet angik, saa troede Taleren paa Muligheden af at faa et saadant; der kom nok en Dag, hvor driftige Folk vilde gøre et Forsøg paa at anlægge et virkeligt Skibsværft, og saa var det godt, at der i Planerne var taget Hensyn hertil. En Industrihavn endnu længere mod Nord laa vel nok langt ude i Fremtiden. Men i det store og hele viste Planerne en god Rettesnor for den fremtidige Udvikling af Aarhus Havn.

M i k a e l J o h a n s e n ønskede, at der kunde findes en anden Anlægsplads for Københavnsdamperen og Kalundborgfærgen, f. Eks. ved den smukke Toldbod, i Stedet for at de rejsende nu kom ind ved det allergrimmeste Sted af Byen. Ligeledes var de mange Spor dernede generende og var ikke helt farefri. Taleren var enig med Borgmesteren i, at der ikke burde anlægges en Havn ved Strandvejen, da det vilde skæmme den smukke Plads derude; i hvert Fald burde det kun være en Lystbaadehavn.

B r ø n d u m var klar over, at meget af det foreslaaede var Fremtidsmusik; men det var jo altid gavnligt at faa sin Horisont udvidet ved en saadan Konkurrence. Det var rigtigt, som Ingeniør Bech havde udtalt, at det gjaldt om at faa saa lauge Kajpladser som muligt, for at der kunde blive Plads til Nutidens store Skibe, og Udviklingen gik jo i Retningen af at bygge Skibene endnu større. Midtermolen burde udvides, men det vilde vist blive for stor Bekostning, hvis den samtidig skulde drejes. Taleren pegede paa Forholdene i Udlandet, hvor der ofte laa store Fabrikskvarterer langt inde i Landet, som saa havde Forbindelse med Havet ved Kanaler. Havde ingen tænkt paa at benytte Aaen som Kanalvej til et eventuelt Fabrikskvarter i Aabyhøj? Muligvis

vilde Omkostningerne ved et saadant Foretagende blive for store, men det burde i hvert Fald undersøges. Taleren haabede, at Højbanen vilde faa en gunstig Retning, for hvis den først paatænkte Linie skulde følges, vilde det betyde en stor Indskrænkning af Pladsen ved Havnen. Petroleumshavnen burde lægges efter Forslaget paa Plan II; det vilde blive den billigste Løsning og en tilstrækkelig isoleret Beliggenhed. Taleren havde intet imod en Lystbaadehavn ved Strandvejen, og en Fiskerihavn kunde nok anlægges i Forbindelse hermed uden at genere. Men en Udvidelse kunde ske paa 2 Maader, enten ved at udvide Arealerne eller ved at benytte de nuværende Arealer noget mere intensivt ved hurtige og praktiske Lossemidler. Derfor var det af meget stor Betydning at faa anskaffet moderne Losseapparater og Pakhuse i Stedet for de mange Skure; paa den Maade vilde man hurtigst kunne udvide Aarhus Havn. Endelig kunde Taleren have ønsket at høre lidt om Bekostningerne ved de skitserede Forslag, for det maatte der i høj Grad tages Hensyn til, og saa længe, der ikke forelaa noget herom, var det lidt vanskeligt at tage Stilling til Forslagene.

Niels Jensen gjorde Brøndum opmærksom paa, at for 15--16 Aar siden var der et Projekt fremme om et Kanal anlæg fra Brabrand Sø til Havnen. Dengang kunde det muligvis have været gennemført, men nu lod det sig næppe gøre. Taleren fandt, at Indsejlingen til Midterhavnen vilde forbedres, hvis man fjernede et Knæk paa Søndre Mole. At henlægge Københavnerdamperens Anlægsplads til Skolebakken lod sig næppe gøre, for Damperen befordrede jo ikke alene Passagerer, men ogsaa en Mængde Gods, og da det ofte blev

sendt længere ind i Landet, skulde det omlades i Banevogne, hvoraf D. F. D. S. brugte 10—15 daglig.

Salling fandt det rigtigt, at Havneudvalget var saa fremsynet, at det lod udarbejde Planer, som laa langt ude i Fremtiden, og som kunde udføres i flere Tempi. Hvad Bekostningen angik, saa havde man altid i Aarhus bygget Havn, efterhaanden som man fik Penge dertil, og forhaabentlig vilde man gøre det paa samme Maade i Fremtiden. Den største Import var vist overstaaet i Øjeblikket, saa de nuværende Anlæg kunde nok slaa til en Tid, især hvis man foretog de omtalte Forbedringer ved Midtermolen og Toldboden. Naar der saa anskaffedes nogle moderne Losseapparater, kom Arbejdstempoet forhaabentlig saaledes op, at der kunde udrettes meget ved Aarhus Havn. Taleren mente, at en Lystbaadehavn vilde pynte i Kvarteret ved Strandvejen, derimod ikke Fiskeri- og Stenfiskerhavnen; men med de mange Udvidelser kunde der maaske ogsaa findes en anden Plads til disse.

Havneingeniør V e d e l gjorde opmærksom paa, at efter Planen over Havneanlægget mod Syd vilde kun Lystbaadehavnèn komme til at ligge ved selve Strandvejen, medens Fiskerihavnen og de øvrige Anlæg kom til at ligge meget længere ude ved Opfyldningen. Det var Meningen, at ogsaa Skovbaadene skulde lægge til ved Lystbaadehavnen. At dreje den nuværende Midtermole vilde blive meget vanskeligt, idet det var en gammel Ydermole, som helt igennem var af Sten, og da der nødvendigvis skulde gøres noget for Stykgodstrafiken, var der næppe anden Udvej end at udvide Molen. Det var Meningen, at man ved den videre Udvikling vilde forhandle med Statsbanerne om Sporanlæg o. s. v.. Taleren var klar over,

at man i høj Grad trængte til Kraner ved Havnen, og Udvalget interesserede sig ogsaa meget derfor. Der var paa Budgettet opført Penge til en 25 tons Kran i Sydhavnen, men de mindre transportable Kraner kunde ikke saa godt anskaffes, før man fik opført Skure til Stykgods eller var klar over, hvor de skulde ligge. Angaaende Flytningen af Anlægspladsen for Københavns damperen, havde dette ogsaa været ønsket fra anden Side; men det var vanskeligt at flytte Pladsen hen til Skolebakken, idet der var saa stor Trafik til Kornpakhuset og de mange Dampere, hvorfor denne Plads vilde blive farligere end den nuværende. At benytte Aaen til Godstransport med Lægtene var sikkert meget ønskeligt, men dette Spørgsmaal stod ikke i Strid med de foreliggende Planer. Havnen havde haft sin største Trafik i 1915, nemlig over 1 Million tons. Men en saadan Trafik vilde udmærket kunne betjenes med de nuværende Kajer, idet de var beregnet til 1,4 Millioner tons, naar blot Lossegrejerne var i Orden, og det var sikkert det mest økonomiske at bruge Havnen saa intensivt som muligt.

Formanden bemærkede, at Udvalget ikke vilde spille sin Tid paa at udregne Omkostningerne ved disse Udvidelser; det maatte blive Efterkommernes Sag. Hvad den af Brøndum omtalte Kanal angik, havde man for Øjeblikket næppe Penge til Bolværker langs hele Aaen. Taleren vilde sætte Pris paa, om Gasværksudvalget vilde stille Forslag om en Lossekran ved Gasværkskajen. Gasværket var jo en større Forretning end Havnen, og det blev forhaabentlig drevet saaledes, at det selv havde Raad til at anskaffe Losseapparater.

Christensen havde tænkt sig, at Havnen kunde være interesseret i at bygge en saadan

Lossekran, ikke for Gasværket alene, men ogsaa for andre Importører. Havnen kunde jo lige saa godt udleje en saadan Kran som andre Kraner.

F o r m a n d e n svarede hertil, at en saadan Kran jo kostede mange Penge, og Havneudvalget havde til Dato haft nok at gøre med at skaffe Penge til Land- og Vandarealer. — Taleren vilde anbefale at godkende de foreliggende Skitser som Planer for den fremtidige Udvidelse.

Havneudvalgets Skitseplaner godkendtes enstemmig.

14. (J. Nr. 563—1919). **Erklæring fra Havneudvalget i Anledning af nogle fra forskellige jyske Havne indsendte Protester over de af Havneudvalget foreslaaede Havne- og Brotakster.**

Følgende Erklæring forelaa:

»Forinden Mødet den 16. December med de andre jyske Havne vedtog Havneudvalget den 9. December — i Overensstemmelse med at Sammenslutningen i Cirkulære af 2 December havde tilraadet ikke at sætte Taksterne lavere end 100 % over dem fra 1915 — at kunne gaa med til en Forhøjelse af Skibsafgiften med indtil 150 % og Vareafgiften med indtil 100 %, forsaavidt Nabohavnene gjorde det samme. Man gik herved ud fra, at da de ved de tidligere 5-aarige Revisioner efterhaanden fastsatte Taxter for de forskellige Varer maatte antages at staa i det rette indbyrdes Forhold, og da Havnene var enedes om disse Taxter for Hovedpositionernes Vedkommende, medens man aldrig havde forhandlet om de mindre betydende Positioner, vilde det simpleste og bedste være at forhøje samtlige Taxter under et med samme Procent.

Medens Sammenslutningen i Cirkulære af Oktober 1919 med fremhævet Tryk udtaler, at »Fikseringen af Afgifternes Størrelse bestemmes af hver Havnebestyrelse for sig«, efter hvad Havnen »skal bruge i det kommende Femaar«, har Ministeriet i Cirkulære af 6. November udtalt sig for, at »Taxterne for de forskellige, hverandre nærliggende Havne bliver saavidt muligt ens«, hvorfor Nabohavnenes Bestyrelser henvises til at forhandle om »et fælles Grundlag for Taxtansættelsen«, samt at »Texten i alle Havnetaxter affattes i nøje Overensstemmelse med Normalskemaet.«

Ved det i Henhold hertil sammenkaldte Møde af jydsk Havnebestyrelser viste det sig, at de sydlige Havne ikke vilde følge det af Ministeriet udsendte Normalskema, men derimod et af Sammenslutningen foreslaaet og af samtlige østjydske — ogsaa de sydlige — Havne ved tidligere Møder stærkt kritiseret Skema. Blandt de nordlige Havne syntes Stemningen at være for at benytte Ministeriets Skema med en Del Ændringer. Man maatte da for Textens Vedkommende opgive at opnaa Enighed og gik saa over til at forsøge at naa et fælles Grundlag for Taxtansættelsen, og det foresloges at forhandle om en Forhøjelse af 100—125 %. Men heller ikke herom kunde der opnaas Enighed, idet der fra en Side fremhævedes, at Maalet maatte være ensartede Taxter for de forskellige Havne, og fra anden Side udtaltes, at ensartede Taxter var uigennemførlige, fordi de mindre Havne maatte fastholde Taxter, som de større Havne kunde gaa under, hvorefter det atter blev bemærket, at det kun var fælles Minimumstaxter, der ønskedes. Da der, for at

Forhandlingerne ikke skulde gaa i Staa hermed, udtaltes Ønske om at faa oplyst, hvad det var, de sydlige Havne vare enedes om, bleve samtlige Positioner i Sæmmenslutningens Skema gennemgaaede og diskuterede, idet man foreløbig enedes om Satser derfor.

Havneudvalget har imidlertid ikke anset sig bundet herved, og at Mødets Dirigent var af samme Opfattelse, ses ogsaa af hans afsluttende Henstilling om, at der maatte blive taget mest muligt Hensyn til de faldne Udtalelser. Heri ligger nødvendigvis, at der ikke var vedtaget nogen uforanderlig Beslutning, hvorefter alle uvægerligt havde at rette sig — hvilket ogsaa vilde være langt mere, end der var tænkt af Ministeriet ved et »fælles Grundlag for Taxtansættelsen«, eller af Sæmmenslutningen, naar den henviste »Fikseringen af Afgifternes Størrelse til hver Havn for sig — og Spørgsmaalet er da kun, om Udvalget i tilstrækkelig Grad har fulgt Henstillingen om at tage mest muligt Hensyn til de ved Mødet diskuterede Satser.

Ved tidligere Taxtrevisioner har man fulgt en anden Vej end den, der nu var foreslaet af Sæmmenslutningen og fulgtes af Havnene. Man har nemlig ønsket ikke at forøge Positionernes Antal mere end absolut nødvendigt, snarere at indskrænke dem og saa i en tilføjet Varefortegnelse anwise Varerne Plads derunder. Og man har ikke tilstræbt Enighed om alle, men kun om nogle faa Hoved-Positioner. Da Satsernes Fastsættelse altid til en vis Grad bærer Vilkaarlighedens Præg, synes mange Positioner unødvendige, og da Vilkaarligheden i særlig høj Grad vil gøre sig gældende, hvor en større Forsamling indenfor et begrænset Tidsrum skal be-

handle et stort Antal mindre betydningsfulde Spørgsmaal (der dog bør staa i en vis indre Forbindelse) kan det kun være uheldigt, at Diskussionen kom til at omfatte samtlige Positioner og derfor maatte blive overfladisk i Stedet for mere indgaaende at omhandle nogle faa Hovedposter. Resultatet blev ogsaa, at der kom til at savnes en vis Sammenhæng imellem de forskellige Varers Satser, saasom eksempelvis at der for Roeaffald sattes mere end for Sukkerroer, for Oleomargarin det samme som for færdig Margarine, og for »alle andre Varer« højeste Afgift i Stedet for en Gennemsnitsafgift o. s. v.

Havneudvalget har derfor efter nærmere Overvejelse ikke ment at kunne benytte de paa Mødet foreløbigt ansatte Satser for alle de mindre væsentlige Positioners Vedkommende og heller ikke for alle Hovedpositionerne, om hvilke der ikke havde været Lejlighed til en tilstrækkelig indgaaende Diskussion. For Textens Vedkommende lagde man paa Mødet ikke Vægt paa at naa Enighed, og det kan da ikke ses, hvorfor det for Satsenes Vedkommende skal fastholdes som saa nødvendigt. Og det kan ikke ses rettere, end at man ved at forhøje Skibsafgiften 150—200 % og derfor antage de andre Havnes Minimum, uagtet der her i Modsætning til andre Havne desuden skal betales Litzenpenge, og ved at forhøje Vareafgiften 100 % for Hovedpositionerne, men 100—150 % for de andre Positioner og den samlede Havne- og Brotaxt med ca. 120 %, har, uden ubøje ligt at fastholde sit oprindelig vedtagne Standpunkt, taget alt tilbørligt Hensyn til Udtalelserne paa Mødet den 16. December.

Efter et rimeligt Skøn vil Aarhus Havn kunne nøjes med denne Forhøjelse og dog foretage saadanne Vedligeholdes- og Udvidelsesarbejder, som i Femaaret ville vise sig ønskelige. Og man kan da ikke se rettere, end at det vilde være uforsvarligt at paalægge Samfundet yderligere Byrder paa en Tid, hvor baade Stat og Kommune og Landets Befolkning har økonomiske Vanskeligheder at bekæmpe. Naturligvis kan man ogsaa her som i andre Havne udvide i et hurtigere Tempo, naar Midlerne flyde rigeligere; men for Landet som et Hele maa det formentlig være heldigst, at der ikke udvides hurtigere, end der er Trang til, og at Trafiken følger de Veje, hvor den foregaar lettest og billigst.

Man tør sikkert antage, at økonomiske Byrder, som den lokale Havnebestyrelse anser unødvendige, ikke ville blive paalagte Befolkningen af Staten for at tvinge Trafiken ad unaturlige Veje.«

Formanden henviste til de fra Aalborg, Randers og Ebeltoft foreliggende Klager til Ministeriet over Aarhus Havn og gav derefter en Redegørelse over dette Forhold. Foranlediget af »Sammenslutningen af danske Havne« blev der den 24. Oktober afholdt et Møde i Aarhus, hvori deltog samtlige Havne Syd for Aalborg. Desuden var til Stede Konsul Aasted fra Lemvig som forinden havde faaet afholdt et Møde i Aalborg hvor man havde vedtaget en Resolution om Sagen, og denne ønskede Konsulen ogsaa vedtaget paa Mødet i Aarhus. Resolutionen blev dog ikke vedtaget her, men der valgtes et Udvalg af Delegerede, som skulde se at finde en Form for en Overenskomst mellem Havnene. Disse Delegerede af-

holdt saa et nyt Møde i Aarhus den 17. November og enedes om et Forslag til Tekster og Takster. Dette Forslag blev senere behandlet paa et Møde i København, men der blev ikke Enighed derom. Imidlertid udsendte Ministeriet saa sit Cirkulære og henstillede til Havnebestyrelserne at udtale sig herom. Derefter afholdtes paa Foranledning af Aarhus Havneudvalg et Møde i Aarhus den 16. December for at drøfte Ministeriets Forslag til Tekster og Takster for Femaaret 1920—25. Taleren var paa dette Møde Dirigent og stillede Forslag om, at man skulde enes om en procentvis Forhøjelse og derefter hver for sig udarbejde de endelige Takster i Forhold hertil. Men Konsul Jensen, Horsens, og Grosserer Christensen, Vejle, holdt bestemt paa, at hvis man skulde forhandle om Ministeriets Forslag, vilde de sydlige Havnebestyrelser forlade Mødet. For dog at faa noget ud af Mødet henstillede et Medlem af Aarhus Havneudvalg, at man skulde høre, hvad de sydlige Havnebestyrelser vilde. Det oplystes da, at disse havde holdt Møde samme Dags Formiddag og var enedes om et Forslag, medens de øvrige Bestyrelser stod helt uforberedte. Der kom saa nogen Forhandling i Gang, og der var divergerende Meninger om Minimumstaksterne, og da Mødet helt igennem havde Karakter af et forbedende Møde, henstillede Taleren ved Slutningen af det at vedtage følgende Udtalelse: »Dirigenten tilsagde de repræsenterede Havne, at der vilde blive tilsendt dem Referatet af Mødet, og henstillede, at der maatte blive taget mest mulig Hensyn til de faldne Udtalelser, hvorefter Mødet hævedes«. Aarhus Havneudvalg havde paa Mødet holdt paa, at man ikke kunde gaa med til en saa stor Forhøjelse for de almindelige Varer, som de øvrige

Havne ønskede. Det var nu mærkeligt at se, at de samme Folk, som aldeles ikke vilde behandle Ministeriets Forslag, nu gik til Ministeriet og klagede over Aarhus Havn, ja endog vilde forsøge at tvinge Aarhus til at tage højere Takster, end Havneudvalget fandt nødvendigt. Taleren vilde derfor henstille til Byraadet at slutte sig til Udvalgets Erklæring.

Bech vilde efter Borgmesterens fyldige Redegørelse henstille til Byraadet at tage denne Sag til Efterretning, idet man overfor Ministeriet sluttede sig til Havneudvalgets Ønske om ikke unødvendigt at fordyre Varerne ved at sætte Taksterne højere end nødvendigt, for at Udviklingen kunde foregaa paa betryggende Maade.

Havneudvalgets Indstilling godkendtes.

15. (J. Nr. 633—1919). **Erklæring fra Havneudvalget angaaende et af »Det danske Trælastkompagni« for Ministeriet forelagt Spørgsmaal om Nedrivning af nogle Skure paa en af Trælasthandelen ønsket Oplagsplads ved Havnen.**

Fra Havneudvalgets Flertal forelaa følgende Erklæring:

»Da Havneudvalget ved Lejekontrakt af ²⁸/₁₀ 1917 med Aarhus Trælasthandel forpligtede sig til at faa de to paa vedlagte Plan viste Træskure, A og B, der i sin Tid er opførte af Jysk Andels-Foderstofforretning og Korn- og Foderstoffkompagniet, nedlagt og derefter overlade Arealet til Trælasthandelen, blev der taget Forbehold om, at dette Areal, hvis Staten skulde lægge Beslag paa Benyttelsen af Skurene, først kunde tiltrædes, naar Statens Benyttelse af Skurene ophørte. I Henhold hertil har man paa Opfordring af Det danske Trælastkompagni under ²⁴/₁₂ 1910 forespurgt Ministeriet, om Staten

vedblivende lægger Beslag paa Skurene og benytter dem.

Forsaavidt Staten har Brug for disse Skure, kan det ikke skønnes rettere, end at man hellere end at søge dem nedrevne maa lade Trælasthandelen vente. De er godt byggede og egner sig særlig til Lagring af Kartofler — hvortil de for Tiden benyttedes — naar disse Kartofler skal udskibes over Havnen; og det kan ikke siges at være en naturlig eller økonomisk heldig Maade at benytte Pladsen paa, naar Trælasthandelen vil benytte den til permanent Trælastlager, hvortil en Plads i længere Afstand fra Kajen lige saa godt kunde benyttes«.

Fra et Mindretal af Udvalget (Grosserer Kampmann) forelaa en Separatindstilling gaaende ud paa, at Pladsen i Henhold til Lejekontrakten snarest muligt stilles til Disposition for »Det danske Trælastkompagni«.

F o r m a n d e n forelagde Erklæringen og anbefalede at svare Ministeriet overensstemmende med Flertallets Indstilling.

B e c h kunde tænke sig, at Sagen fra først af var grebet galt an, og at denne Plads egnede sig bedre til Varer, som hurtigt skulde føres videre. Men Taleren maatte hævde, at naar der nu engang var sluttet Kontrakt med Trælastkompagniet, var Havneudvalget absolut bundet ved denne Overenskomst. Ved et tidligere Møde angaaende Fordelingen af de nye Arealer ved Havnen, optraadte Trælastkompagniet som Lejer af denne Plads, naar der kom Spor dertil. Havneudvalget gik ind paa at overlade Trælasthandelen Pladsen, og da der senere blev Brug for Oplagsskur til Korn og Kartofler, udlejedes Pladsen til Kornkompagniet og Jydsk Andel; men disse var ganske

klar over, at det kun drejede sig om en midlertidig Benyttelse. Alligevel havde Jydsk Andel opført Skuret af mere permanent Karakter og derved udøvet et Slags Tryk paa Havneudvalget, selv om dette maaske ikke havde været tilsigtet. Der var taget det Forbehold, at disse Skure ikke maatte nedrives, saa længe Staten havde Brug derfor; men Taleren syntes, at Havnens og Byens Honnør nu bød at opfylde den Kontrakt, der var indgaaet med Trælasthandelen, og derfor var det ikke helt rigtigt, at Udvalget nu søgte at paavirke Ministeriet i den Retning, at Skurene skulde blive staaende. Taleren vilde derfor meget henstille, at Henvendelsen til Ministeriet fik en fuldstændig objektiv Karakter, hvilket ikke kunde siges om den af Udvalget foreslaaede Erklæring.

F o r m a n d e n antog, at Ingeniør Bech havde misforstaaet Indstillingen noget, og vilde derfor oplæse den. Her var Tale om at nedrive Skure, der benyttedes i offentlig Øjemed for at bevare letfordærlige Varer; derfor var det en Samfundssag, og en saadan maatte gaa forud for private Interesser. Taleren vilde samtidig gøre opmærksom paa, at det ikke var heldigt af Højre i Byraadet at vælge Folk med saa stærkt personlige Interesser til Medlemmer af Havneudvalget.

B e c h kunde godt tiltræde den første Del af Udvalgets Erklæring, men den sidste Del derimod ikke, da den ikke kunde kaldes objektiv.

C h r i s t e n s e n sluttede sig til Borgmesterens Udtalelser. Det saa ikke godt ud, at Folk, som var Medlemmer af Havneudvalget og skulde varetage Havnens Interesser, samtidig havde personlige Interesser, som var modsat Havnens. Det samme havde tidligere været Tilfældet, og det maatte kaldes i høj Grad inkonsevent. Taleren

antog ikke, at der vilde ske Trælasthandelen stort Tab, og i hvert Fald maatte man i saadanne Tilfælde se paa Samfundets Interesser først. Taleren anbefalede at følge Havneudvalgets Indstilling.

Brøndum syntes, at Bech tog for lidt Hensyn til de Forhold, man i Øjeblikket levede under, og man kunde ikke stille sig absolut neutral, naar der savnedes Lagerplads til Kartofler og lignende under den nuværende Eksport. Taleren vilde derfor anbefale Indstillingen.

Niels Jensen oplyste, at under den store Import fra Amerika blev det ene Skur fyldt med Flæsk og det andet med Kunstgødning. Da den store Kartoffeleksport til Tyskland kom i Efteraaret, blev en Mængde Kartofler oplagret i Skurene. I Efteraaret havde man haft en 8—10 Dages Storm, hvor der hverken kom Skibe eller Banevogne til Havnen; ved denne Lejlighed blev der oplagret 14000 Tdr. Kartofler i Skurene, og de blev bevaret der uden at tage Skade, medens de i andre Byer blev ødelagte. Ogsaa senere i Vinter havde man haft store Kartoffellagre opbevaret der, og det samme vilde sikkert igen blive nødvendigt. Taleren kunde derfor ikke indse, at Aarhus Havn kunde eksportere disse Varer uden at beholde Skurene til Hjælp, og Trælasthandelen kunde nok undvære Pladsen en Tid endnu.

Brammer betonedede, at Trælasthandelen havde faaet Tilsagn om at kunne leje Arealet, men saaledes, at Pakhusene foreløbig skulde blive liggende, hvis Staten havde Brug for dem. Naar Staten nu forespurgte Byraadet om dets Stilling dertil, var Grunden vel, at Staten ikke havde megen Brug for Skurene, og Udvalget burde derfor ikke i sit Svar til Ministeriet give sig til at udvikle, at Trælasthandelen lige saa godt kunde

bruge en anden Plads. Hvis Firmaet havde Brug for Pladsen, burde det have den, og Taleren vilde i saa Henseende henvise til, at Formanden for Firmaet oplyste, at det paa Grund af manglende og bekvem Lagerplads havde været nødt til at dirigere en stor Del af sin Trælast til andre Havne. Taleren tvivlede om, at Landet i sin Helhed havde haft noget Udbytte af at flytte disse Kartofler fra det ene Sted til det andet; men hvis det ikke var i høj Grad vødvendigt at beholde Skurene, burde man overlade Trælasthandelen den Plads, som den havde faaet Løfte om.

B e c h syntes ikke, det var korrekt, at Byraadet udtalte bestemte Ønsker om, hvorvidt Skurene skulde nedrives eller ikke. Det maatte blive Statens Sag; den maatte selv afgøre, om den havde Brug for Skurene. Taleren vilde ikke en Gang udtale sine egne Ønsker i denne Sag, men Hønnør og Redelighed bød at svare neutralt. Man kunde ikke tilraade Staten at indtage en Stilling, som hindrede Udvalget i at opfylde sine Forpligtelser.

Udvalgets Indstilling vedtoges.

16. (J. Nr. 619—1919). **Andragende fra »Den gamle Borgmestergaard« om et Laan paa 10000 Kr. — 2. Behandling.**

Det vedtoges, at Kommunen vil garantere for et Laan paa 10000 Kr.

17. (J. Nr. 635—1919). **Indstilling fra Sygehusudvalget om Opslag af Stillingen som Læge ved Kommunehospitalets Afdeling for Røntgen- og Lysbehandling-**

Udvalget foreslaar, at vedkommende lønnes efter Lønregulativets 2. Lønklasse (6500—7500), og at Stillingen tiltrædes den 1. August 1920. Desuden antages, at Stillingen som Leder af Ra-

diumstation for Jylland forenes hermed. Denne Stilling lønnes med 1000 Kr. aarlig.

Lønudvalget tiltræder Indstillingen.

Brammer spurgte, hvorfor man opslug denne Stilling nu, naar den først skulde besættes den 1. August. Taleren havde tidligere gjort opmærksom paa, at det var i høj Grad uheldigt, at man ikke for et Aar siden besatte Stillingen, da der dengang fandtes en udmærket kvalificeret Ansøger.

Mousten svarede hertil, at naar man havde sat 1. August, var det, fordi man til den Tid regnede med at være færdig med den projekterede Udvidelse. Man kunde selvfølgelig godt bruge Manden før den Tid, men som Dr. Brammer vidste havde man for Øjeblikket arrangeret sig paa anden Maade.

Indstillingen vedtoges.

18. (J. Nr. 634—1919). Indstilling fra Sygehusudvalget om **Opslag af Stillingen som Apoteker ved de kommunale Hospitaler.**

Udvalget foreslaar, at Apotekeren ansættes i 2. Lønklasse (6500—7500), og at Stillingen tiltrædes 1. August 1920; men vedkommende, som ansættes, skal forinden Tiltrædelsen være til Disposition for Udvalget med Hensyn til Indretning af Lokaler og Indkøb af Inventar.

Indstillingen var tiltraadt af Lønudvalget.

Mousten erindrede om, at Udvalget i sin Tid indstillede til Byraadet at søge Ministeriets Tilladelse til at oprette et Apotek, der skulde forsyne Hospitalerne med Medicin. Byraadet tiltraadte Indstillingen, og man maatte jo saa gaa ud fra, at Byraadet hermed ogsaa havde tiltraadt, at man skulde have et kommunalt Apotek. Med den nævnte Indstilling fulgte et Budget over Anlæg

og Drift, hvor man regnede med ca. 26000 Kr. til Etablering og en Omsætning paa 50000 Kr., hvorved der paaregnedes en Besparelse af ca. 10.000 Kr. for Kommunen. Det var naturligvis vanskeligt at opgive nøjagtige Tal, men der var henvist til Frederiksberg Apotek, som med en Omsætning af 80000 Kr. havde tjent 30000 Kr.. Iøvrigt antog Taleren, at Omsætningen her vilde blive noget større end de 50000 Kr. og Overskudet som Følge deraf ogsaa større.

Indstillingen vedtoges.

19. (J. Nr. 603—1919). Indstilling fra Sygehusudvalget om **Opslag af Stillingen som 2. Desinfektør ved Marselisborg Hospital.**

Udvalget indstiller, at Pladsen opslaas ledig fra 1. April 1920, og at vedkommende ansættes i 7 Lønklasse (3600—4000). En Mand med Certifikat som Chauffør foretrækkes, hvorimod Uddannelse som Desinfektør kan faas efter Besættelsen.

Lønudvalget tiltræder Indstillingen, dog at Desinfektøren foreslaas ansat i 8. Lønklasse (3200—3600).

Mousten kunde tiltræde Lønudvalgets Ændring.

Indstillingen vedtoges saaledes, at Desinfektøren ansættes i 8. Lønklasse.

20. (J. Nr. 706—1919). Forslag fra Amtslægen om, at der stilles et **Beløb til Raadighed for Fælleskontoret for Velgørenhed og Lægeforeningen i Anledning af Influenzaepidemien.**

Formanden meddelte, at der var foreslaaet at stille en Sum paa indtil 5000 Kr. til Raadighed.

Brammer anbefalede at bevilge dette Beløb. Der var nu igen en slem Influenzaepidemi i Byen, og Hospitalerne kunde ikke paa langt nær modtage de syge, men kun de haardest angrebne. Skulde man modtage alle, blev det nødvendigt

at tage Skoler o. lign. i Brug. Flere Steder maatte f. Eks. Tjenestepiger ligge syge i kolde Rum, eller hele Familier laa og manglede den fornødne Pleje. Men det var ikke nok at bevilge Penge, der maatte ogsaa skaffes brugbar Hjælp, og en saadan var næsten umulig at faa, fordi der manglede en Hjemmesygepleje i Aarhus. En Ramme af saadanne faste Hjemmesygeplejersker var i høj Grad nødvendig under en saadan Epidemi, idet de kunde dirigere og føre Tilsyn med alle de tilfældige Plejersker, som man ikke altid kunde stole paa. Taleren vilde indtrængende tilraade Byraadet at faa en saadan Hjemmesygepleje bragt i Stand, enten igennem Sygekasserne eller fra Kommunens Side. Netop nu efter Krigen med dens mange Epidemier og under de forfærdelige Boligforhold var den næsten uundværdig.

Brøndum syntes, at hvis Sygdommen allerede var saa stærk i Gang, var det meget mærkeligt, at Politimesteren ikke straks havde grebet ind og forbudt alle Baller og lignende, men i Stedet for ventet til efter sidste Søndag, vel sagtens for ikke at forhindre de til Lørdag og Søndag planlagte Festligheder. Det var næsten som at give den spanske Syge endnu en Chance. Man maatte dog hellere have givet vedkommende Værter en Erstatning for Lukningen og saa gennemført denne noget tidligere.

Formanden havde intet imod, at Forbudet var kommet noget tidligere, men kunde ikke forstaa, at nogen kunde tale om Erstatning i saadanne Tilfælde. — Der fandtes paa indeværende Aars Budget en Post paa 2000 Kr. til Samaritanen, som ikke var blevet anvendt. Taleren vilde foreslaa, at man anvendte de 2000 Kr. hertil og tog Resten, 3000 Kr., paa næste Aars Budget.

Vedtoges.

21. (J. Nr. 643—1919). Indstilling fra Skoleudvalget om, at **nogle for det jyske Universitet bestemte Samlinger anbringes i Borgerskolen ved Læssøesgade.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Der kan i den ny Borgerskole ved Læssøesgade i Tagetagen foreløbig stilles et stort Lokale til Raadighed til det omhandlede Formaal. Det bemærkes, at Lokalet vel er let tilgængeligt, og at der ingen Vanskeligheder vil stille sig i Vejen for, at virkelig interesserede kan have Adgang, naar Henvendelse sker til Skolens Overlærer, men at det ikke vil kunne lade sig gøre at give Offentligheden Adgang til Lokalet, da man samtidig dermed vilde give Adgang til hele Skolen.«

B e c h udtalte sin Paaskønnelse af, at Skoleudvalget havde fundet en Plads til disse Samlinger, selv om det havde været rart at faa et noget lettere tilgængeligt Sted. Forhaabentlig kunde der faas Adgang dertil ved Henvendelse til en Skolebetjent. Det vilde være af overordentlig stor Betydning, hvis man kunde skaffe en virkelig Bygning for et zoologisk Museum i Aarhus. Det var umuligt for Kommunen at gøre dette i Øjeblikket. Taleren vilde her sige, at hvis nogen tog Initiativet til at skænke Aarhus et Hus til denne Samling og senere Udvidelser, vilde de gøre Aarhus en meget stor Tjeneste, og det kunde faa uvurderlig Betydning for Byen.

F o r m a n d e n kunde slutte sig til Hr. Bechs Udtalelser om, hvilken Betydning det vilde have for Aarhus By snarest muligt at faa et saadant Museum. Taleren vilde sige rent ud, at det stod i Forbindelse med Spørgsmaalet om et jysk Universitet og dets eventuelle Beliggenhed i Aarhus.

Aarhus Byraad maatte snart gøre sig klart, hvordan man kunde indrette sig, hvis det skulde falde i Aarhus Bys Lod at tage imod et Universitet.

Indstillingen vedtoges.

22. (J. Nr. 688—1919). **Andragende om Tilskud til Lærerforeningens Træskokasse.**

Skoleudvalget har intet Beløb hertil paa sit Budget, men anbefaler Byraadet at yde et Tilskud paa 1000 Kr.

Vedtoges.

23. (J. Nr. 695—1919). **Andragende om Tilladelse til at benytte en tidligere Beboelseslejlighed i Trøjborgvej Nr. 8 til Kontorlokaler.**

Andragendet var anbefalet af Forretningslokale-nævnet.

Bevilgedes.

24. (J. Nr. 615—1919). **Besværing over Opsigelse og Nedlæggelse af en Lejlighed i Bruunsgade Nr. 54.**

Huslejenævnet henholder sig til sin tidligere Afgørelse i Sagen.

Formanden oplyste, at Lejeren havde 2 Værelser og Køkken og havde tilbudt at ville afstaa det ene Værelse til Værten imod at maatte blive boende. Taleren vilde henstille at afgøre Sagen saaledes, at Lejeren faar Lov til at blive boende imod at afstaa 1 Værelse.

Formandens Forslag vedtoges.

25. (J. Nr. 676—1919). **Andragende om Approbation paa Opsigelse af 2 Lejligheder i Niels Ebbesensvej Nr. 44.**

Formanden oplyste, at Grunden til Opsigelserne skulde være, at Lejlighederne ikke egnede sig til Beboelse. Taleren vilde dog henstille, at lade Sagen undersøge af Bygningsinspektøren.

Henvistes til Undersøgelse af Bygningsinspektøren.

26. (J. Nr. 682—1919). **Andragende fra Beboere paa Trøjborgvej om Fjernelse af nogle Allétræer.**

Forskønnelsesudvalget kan anbefale, at hvert andet Træ fjernes, saaledes at Afstanden imellem disse bliver ca. 12 m.

Indstillingen vedtoges.

27. (J. Nr. 705—1919). **Henstilling fra Arbejdsmændenes Organisationer om, at alt Afgravningsarbejde udføres ved Haandkraft.**

Formanden bemærkede hertil, at dette Spørgsmaal tidligere havde været paa Tale. Men det havde formet sig saaledes ved alt Byens Afgravningsarbejde, at Byraadet havde været nødt til at give Entreprenørerne Lov til at anvende Maskinkraft; det kunde man ikke komme udenom. Taleren henstillede at tage Skrivelsen til Efterretning.

Toges til Efterretning.

28. (J. Nr. 25¹⁸—1919) **Andragende fra Beværterorganisationerne om Tilladelse til at have Gæster siddende $\frac{1}{2}$ Time efter Lukketid.**

Andragendet var anbefalet af Politimesteren, medens Bevillingsnævnets Flertal ikke kan anbefale det.

Mikael Johansen vilde varmt anbefale Andragendet, som kun gik ud paa, at de, der var kommen ind inden Kl. 11, maatte blive til Kl. 11 $\frac{1}{2}$, medens der ingen maatte indlades efter Kl. 11. Det vilde navnlig have Betydning for dem, der om Natten skulde rejse med Damper eller Tog, og som ellers maatte gaa paa Gaden.

Christensen kunde ikke anbefale at give Tilladelsen, fordi der var bebudet en yderligere Indskrænkning for Beværtingerne.

Brøndum bemærkede, at det sidste Tog gik

Kl. 11⁷ og Damperen Kl. 11^{1/2}, og saa var det ikke for tidligt at gaa Kl. 11.

Flertallets Indstilling vedtoges.

29. (J. Nr. 2³⁷⁵—1919). Andragende om **Dispensation** fra **Bygningslovens § 21** for Frederiksgade Nr. 53. Anbefaledes.
-